

L'Ateneu Barceloní y la nova casa

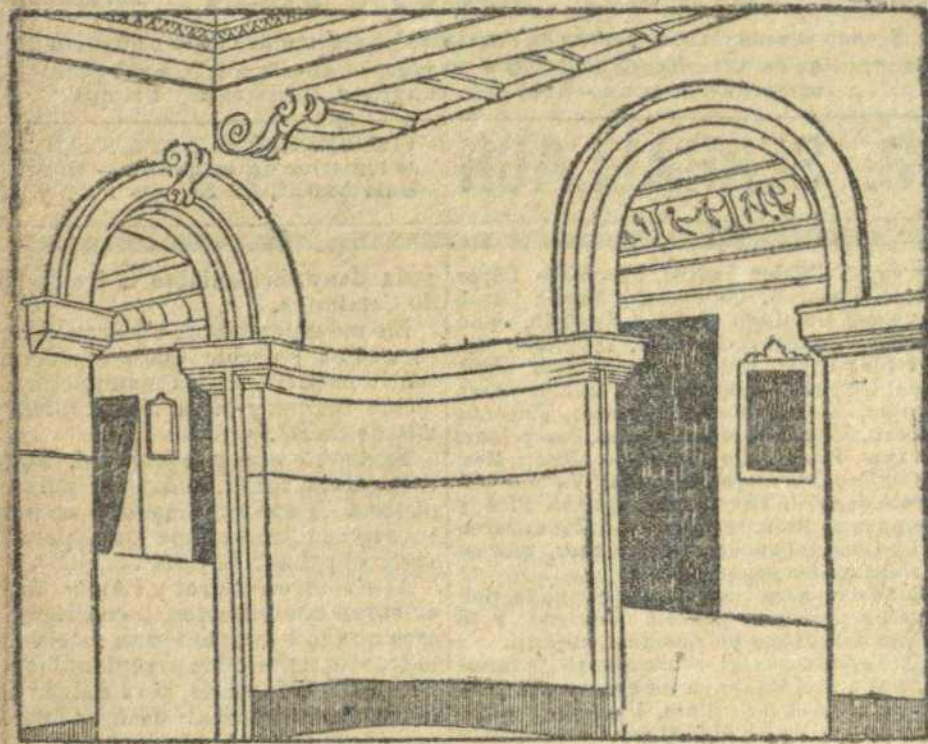
La casa de l'Ateneu

Els que la volien pròpia y els que no la volien, ja tenim casa del Ateneu. Perquè la destíem millor y en lloc més pròper no erem alguns de parer de posseir-la, sinó d'arrendar-la per llarga tirada d'anys. Estiguérem a punt de resoldre així el problema; un accident casual ho va desbaratar.

a resoldre esbossat no més en la nova casa. Cal seguir ab perseverança l'assoliment del seu objecte. Cal fer casíno ab senzill y verdader confort a la Rambla pròxima, en comunicació ab la casa d'estudi actual, y afegir hi ab altra de les cases velles una gran sala de reunions y d'exposicions. L'empresit interior, la compra de cases ab amortització a llarga feixa combinades ab les societats de crèdit, que li

quatre-cents socis. Ab dos mil que'n pot ben tenir, baix una direcció prudent y activa serà la força social de la gran ciutat y un dels més potents propulsors de l'Estat. Serà culpa nostra... fins potser delicta social, no ocupar el lloc que'ns toca y abandonar l'acció que'ns corresponia. Tanmateix li reconeixem y li confiem a l'Ateneu Barcelonès.

Lluís DOMENECH y MONTANER

VESTIBUL DE LA SALA D'ACTES

Notes històriques de l'Ateneu

Si tinguéssim de fer un relat de la brillant història d'aquesta institució que ab tant acort ha trobat per la via de la nostra ciutat, ompliríem tot un volum. El reduït espai de que disposem ens permetrà no més fer-ne una breu ressenya en ocasió d'haver-se instal·lat en la nova casa del carrer de la Canuda. L'Ateneu Barceloní té vida ab aquest nom desde l'any 1873. En realitat, el fundador el 21 de maig de 1880, després de diverses tentatives l'Ateneu Català, quedà de fet fundat el nostre més important centre cultural que ha viscut y s'ha desenvolupat ab el sol esforç de ciutadans barcelonins. Entre els fundadors del Ateneu Català, quins inauguració tingué lloc en casa del marquès de Castellet-Dos-Rius, hi figuraren homes de tant prestigi com en Ferrnand, Duran y Bas, Llorens, Girona, Agell, Rogent, Mili y Fontanals y Ferrer y Vidal. L'objecte del Ateneu era fer cultura; acobiar dintre seu tots els elements escolars de l'Ateneu barceloní per fomentar les ciències, les lletres y les arts, en tots els seus rams y manifestacions. Al efecte no tardaren en donar-li càtedres, en les que foren oïr ses sabidures lliures, mestres com Orriols, Orellana, Pau Mili y Llorens.

L'Ateneu Català concedí ja en aquella època una subvenció als Jocs Florals per a repartiment de premis y a les Societats corals per a l'ensament del nostre poble. Els problemes de medicina, de sociologia y de moral eren tema de les conferències que s'hi donaven, així com s'hi estudiaven ab molt entusiasme les qüestions industrials, agrícoles y econòmiques. No cal dir que les lletres

En l'any acadèmic de 1873 y 1874 la crisi social y política en què es trobava el país, provocà el desenvolupament de l'Ateneu malgrat els esforços de Ferrer y Vidal, llavors president, qui ocupà una sola vegada la càtedra d'història de la cultura catalana. Durant l'any 1875 sols se donaren tres conferències, dues de filosòfiques y una de científica, a causa del apocament que recomanaven les circumstàncies.

En aquella època la Biblioteca del Ateneu atenia ja 6.000 volums y s'establiren ab l'Ateneu de València les relacions de reciprocitat que tenia desde sa fundació ab el de Madrid.

En l'any 1876 una important qüestió discutí per la secció de Ciències Morals sobre les reformes que havia de sofrir la educació pública, en la que hi intervingueren escriptors polítics de Catalunya.

Terminades les vicissituds d'aquella època, la vida del Ateneu se desenvolupà més plenament, essent innumerable les manifestacions de sa activitat y les demostracions de la seva influència decisiva en tota la vida de la vitalitat barcelonina; mes inlòc de temps dintre dels elements integradors del Ateneu un clima, més que polític, de lluita entre les dues fraccions, moderada y avançada aquesta manifestà el seu caràcter a l'any 1878, triomfant per a la secció d'història, essent escollit de que donés el president, que ho era en Ferrer, y substituí en Joaquim Cadafalch.

Lavors la càtedra del Ateneu se vagé plena. M. Paul Soler, en Bofarull, en Roca, en Despujol, en Collet y en Melicor de Palau, qui donà a conèixer variis fragments de la tradició de l'Ateneu. En Renart, l'Estasens, en Pompeu Gener, el doctor Valenti, en Damat, en Riera y en Borràs y l'Angel Guàrdia, donaren també al fruit del seu talent. En aquell any de 1878 s'acordà crear una Biblioteca especial de Literatura catalana. Al any següent se anuncià un concurs en el que l'Ateneu y totes les seccions oferiren premis adequats a l'altre col·lecció. En diverses vetllades literàries celebrades hi prengueren part els reputats escriptors Sardà, Riera, Vidal y Valenciano, Melicor de Palau, Roca y Roca, Riera y Borràs, Cornet y Soler, Sol y Ortega, Roda y Gudi, Angell, Vilanova, Bartrina. S'inauguraren les conferències dominicals que donaren els elements més avançats del Ateneu y tingueren ressò les vetllades en honor als literats provençals Maubieu y Roumanille.

El curs següent, que s'obrí baix la presidència del doctor Robert fou de una laboriositat gran. En l'orde literari, que honorà als poetes Balaguer y Zorrilla, en el comercial, històric y social, l'Ateneu prengué un relleu importantíssim. La secció de Belles Arts celebrà vetllades musicals y la de Literatura dedicà una vetllada neològica an en Bartrina. L'explorador anglès Will Mitchellson hi donà una conferència sobre la Senegal.

Fins al any de l'exposició Universal, aconseguint les manifestacions de vida que donà l'Ateneu. Allí se discutí tema tant important com l'origen, extensió y efectes del conflicte entre l'Estat y l'Església. Se donaren conferències sobre Homeopatia, les llengües, telegrafia, colonització, la història, filologia, lleis, vicissituds de la moneda, sanitat, història, literatura, etc., dedicant-se vetllades als senyors Labra, Porada, Mili y Fontanals, Castellar y de de Almenara Alta. L'explorador suec Wetsmark hi donà una conferència sobre la creació del Estat lliure del Congo y el senyor Parleu sobre Wagner y Berlioz. Les conferències dominicals tingueren escasses interrupcions donant-sehi unes d'especials sobre la crítica de l'Exposició Universal, en la que foren sentit sa veu els senyors Parleu y Vile, Sallés, Anton, Macià y Bonaplata, Pellicer y Llorens.

En aquell temps se paria y se va treballar per a l'Ateneu adquirir la casa del quarter de la guarda civil de la Rambla, que havia traslladarse al Ensanche, mes fou tanta la oposició dels poders centrals y intervingueren tantes raons y malvolentes agones, que l'Ateneu no s'ha mogut del seu lloc fins ara que ha adquirit la nova y esplendida casa del carrer de la Canuda.

social de Catalunya y del Estat. Diguem sola que ell sigui qui primer va aliar de la casa contra la fets odiosos de Montjuich del Ateneu sortí la campanya dels cinc Presidents, amb el suport de forces econòmiques que ha desenvolupat y tornat a l'acció catalana corporativa que semblaven sucursals dels ministeris; y, perquè no dir-ho del Ateneu va lliarsse o desde l'Ateneu s'empenya aquesta orientació del catalanisme cap a les solucions democràtiques y progressives, que es la fe y l'esperança d'un avenir de llibertat per a'l nostre poble.

L'Ateneu Barceloní, com no podia ser de menes per a correspondre al seu ideal de cultura y avans, encara que sense baixar al camp de la lluita ha representat sempre una tendència expansiva y moderna de les aspiracions catalanes. Pot dir-se que ha sigut en determinats moments l'única contrapès de l'liberalisme que ha tingut l'escola conservadora predominant y dominadora en el passat entre els defensors de la nostra causa.

Per això EL POBLE CATALÀ, al salutar avui en aquesta institució patriòtica y de cultura, veu en ella com la llar pròpia, el consell, l'últim però intens de fora en que han viscut les seves idees abans d'escamparse per l'ampar de la terra catalana en les fulles soltes d'aquest diari.

Una visita a l'Ateneu

La direcció d'EL POBLE CATALÀ havia succegit al director y al reporter de la casa que fessin una visita a l'Ateneu Barceloní. L'entrevista havia anat acompanyada d'una serie de recomanacions plenes de bona voluntat. Que no se vos ocupi res! Que heu guaitat tot! Que no sortiu després dient que no heu vist res!

UNA PERSPECTIVA DEL JARDI

Aquestes conviccions amonestadores ens foren posar la cara seria y la vestit de gala, y ben empolissats com en dia de recepció o de besaman a Capitània ens presentarem a l'Ateneu.

Era cosa de lluir la representació. Quan l'Ateneu y'l reporter se vegeren mudats y sols, després de mirarse de fit a fit, se preguntaron.

—Primer dubte. ¿Com no diem de l'Ateneu? Barcelonès o Barceloní?

—No hi cap el dubte. Barceloní, tant barceloní, com qualsevol fill del carrer del Forn de la Fonda o del carrer del Gironí.

—Díem, doncs, «Ateneu Barceloní»?

—Té com refa.

Tal fet, tal dit; pinotatre y reporter s'encaminaren de la plassa de Santa Agna al carrer de la Canuda, repetint a cada instant «Ateneu Barceloní».

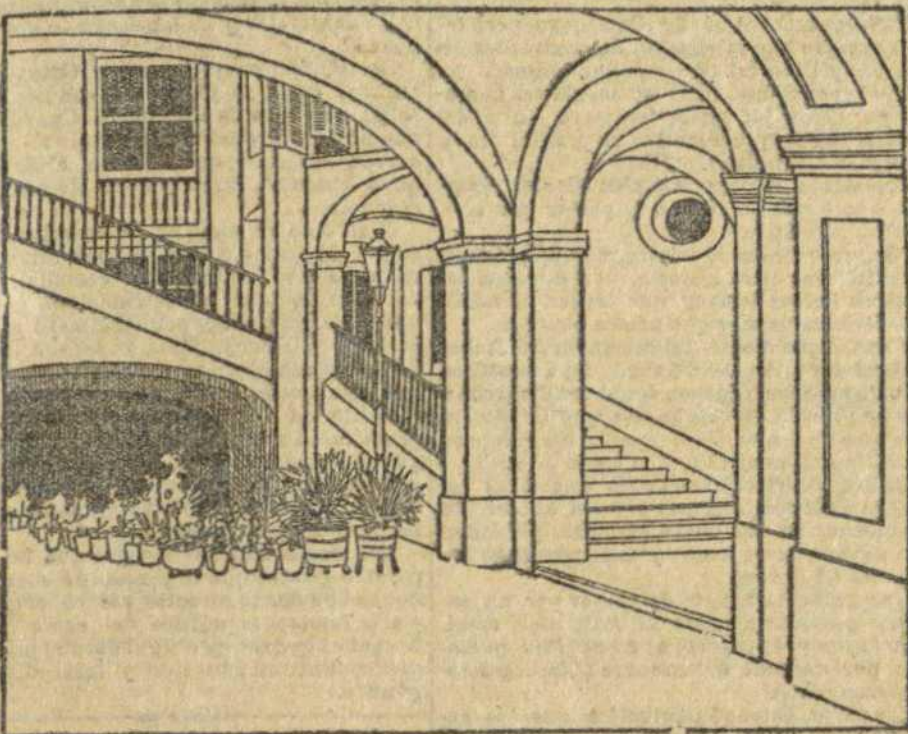
«Ateneu Barceloní...» perquè no els fugia de la memòria la paraula. Sense donar-se compte, arribaren a davant de la casa del Parellada, avui propietat de l'Ateneu, mitjançant 125.000 duros. L'escritura s'hi firmà pel maig de 1906.

El reporter entra en el portal ab el llenguatge a la mà, sense que'l molesti els porters, lo que no deixa de ser un acte meritori.

Mentrestant el reporter contempla entusiasmada la fatxada del edifici, en el que no s'hi ha fet cap reforma.

Es una fatxada seria y senzilla; no es fastuosa, però es elegant y pròpia per un Ateneu. La volta del portal es ample; el vestibul espaiós y airejat, y'l conjunt, la massa del edifici té un aspecte senyorial simpàtic, ab aquells detalls de gravetat que caracteritzen als edificis de començament del segle XIX.

De tot això no n'heu esment el reporter, atorgant present la fessomia del vestibul. Aquest tindrà a la dreta una porteria ab assiat de ferro y vidres de colors, la mateixa

PATI I ESCALA PRINCIPAL

Se necessitava solució. les circumstàncies y els fets se precipitaren y obligaren a la actual.

Y ja hi som... y ara, no hi ha més, s'ha de completar y perfeccionar l'organisme. Biblioteca, càtedres, serveis y entretinguts troben emplaçament óptim y lloc apropiat. La vida íntima social y d'estudi se troba bé en els nous salons, al voltant d'aquell jardí vell y isolat de casa senyorial. Però no n'hi ha prou ab aquesta vida interior. L'Ateneu no pot ni deu abandonar la vida pública y la missió social que li imparteix el nom de Barcelona. Avui ve a esser una mena de representant d'opinió dels intel·lectuals, conscient resultant de les diverses idees y tirades que dius d'ell se troben... fins combatent. Influeix la seva opinió en les demés societats econòmiques y ab elles va a la solució dels grans problemes que interessen el parvulari y la prosperitat de Catalunya y de Barcelona especialment.

L'Ateneu avui no sols estudia y teoriza contribueix a resoldre en la pràctica aquells importants problemes y així se diferencia y es relativament més important en l'orde social, dins la nostra terra, que no són respectivament els seus semblants d'altres llocs, el de la capital del Estat inclòs.

An aquesta funció pública y directiva social li ha de correspondre la casa de l'Ateneu.

No deu quedar clos y arrossegat en vida interior. Si a ella's reduís fins aquesta s'atrofiaria y s'acabaria. Tal com l'han fet les circumstàncies, el medi, ell ha de viure.

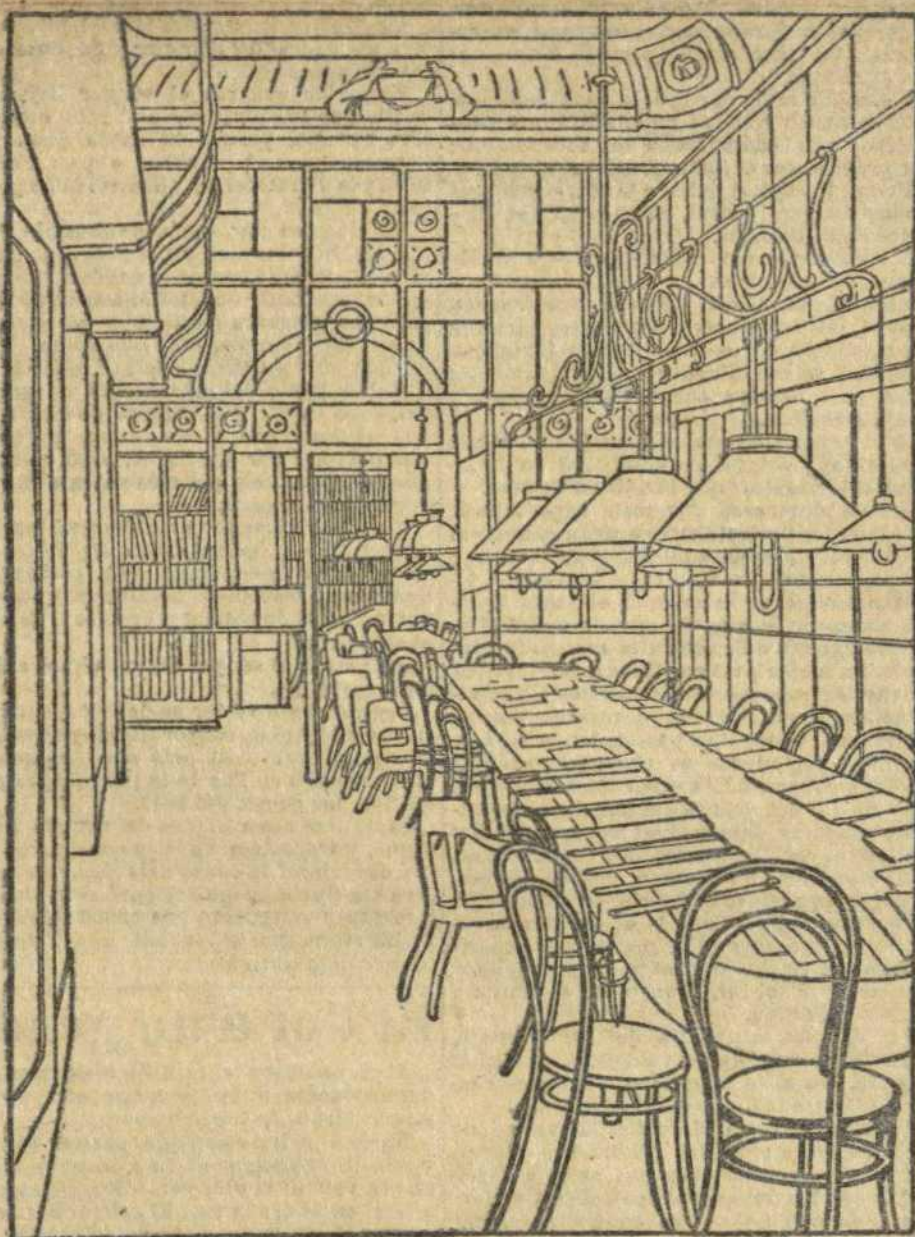
Ha de treure la cara, ha de deixar-se veure a les grans vies públiques, ha de poder reunir dintre d'ell multituds y societats; oferir ara ample sala de pública discussió y els seus socis han de trobar-hi dins d'ella y hi han d'adquirir els hàbits y afanaments de l'home públic a la moderna que ha d'alternar y contendir ab els correctament entonats de la cort castellana y correspondre ab els que de l'extranger menen ab profons coneixement y estudi la direcció del món.

En la vida moderna rudimentaria del nostre Estat, no tenim les institucions públiques d'instrucció ni d'educació elevada, no podem tampoc sostenir a part el casíno a l'anglesa y per a les nostres intel·lectuals, l'Ateneu ha de suplir y concentrar totes aquestes funcions y pot fer-ho ara per els seus medis y els nostres.

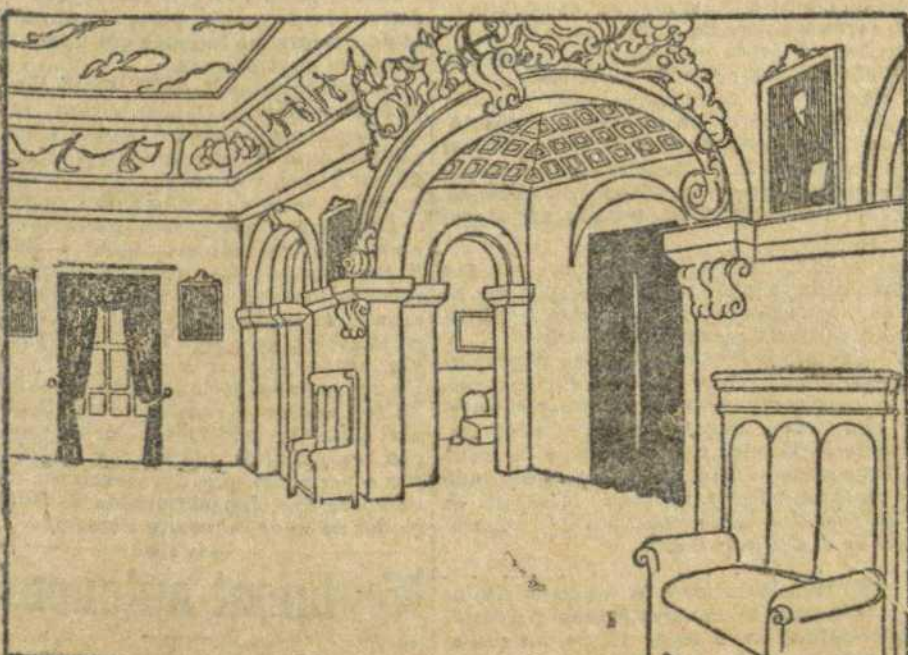
El múltiple problema està començant

altres estaments de Barcelona, ho poden obtenir mitjançant un ample y entusiasta esperit de direcció de la casa.

L'Ateneu té ara de mil trescents a mil

LA OCCIDENTAL DE LA BIBLIOTECA

UN ASPECTE DE LA SALA D'ACTES

